

PRZEGLĄD ZESPOŁÓW TORFOWISKOWYCH Z KLASY *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* STWIERDZONYCH W POLSCE

Review of peatbog communities from *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*
distinguished in Poland

Leszek KUCHARSKI, Dorota MICHALSKA-HEJDUK, Jeremi KOŁODZIEJEK

Summary. This paper gives a review of 71 associations and 75 subassociations from *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* which were reported from Poland.

Key words: peatbog communities, *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, Poland

Dr hab. Leszek Kucharski, Katedra Ochrony Przyrody, Uniwersytet Łódzki, ul. S. Banacha 1/3, 90–237 Łódź,

dr Dorota Michalska-Hejduk, dr Jeremi Kołodziejek, Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin, Uniwersytet Łódzki, ul. S. Banacha 12/16, 90–237 Łódź

WSTĘP

W połowie lat sześćdziesiątych ukazało się opracowanie *Polskie zbiorowiska trawiaste i turzycowe* [161], w którym podano 16 zespołów i 25 podzespołów z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* znanych wówczas na obszarze Polski. Od tego czasu wiedza na temat roślinności porastającej torfowiska w naszym kraju znacznie się wzbogaciła. Niniejsze opracowanie stanowi wykaz zespołów i podzespołów z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, które zostały zidentyfikowane w Polsce do 1999 roku. Jednostki w randze zbiorowisk roślinnych zostały pominięte, z wyjątkiem tych, które były opisane również jako zespół. Autorzy korzystali z prac opublikowanych w latach 1920–1999 opisujących roślinność na obszarze Polski w jej obecnych granicach. Najniższym syntaksonem uwzględnionym w pracy jest podzespół. Systematyka wymienionych zespołów jest zgodna z układem podanym przez Matuszkiewicza [151] w *Przewodniku do oznaczania zbiorowisk roślinnych*.

Prawie wszyscy autorzy prac cytowanych w niniejszym opracowaniu umieszczali zespoły torfowisk niskich i przejściowych w klasie *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, której zmianę nazwy na *Carici-Drepanocladetea* zaproponował Pałczyński [176]. Postulował on również utworzenie dwóch nowych rzędów: *Caricetalia diandrae* i *Sphagno-Caricetalia*. Jego propozycja nie została jednak przyjęta przez innych badaczy torfowisk. Nazwy proponowanych jednostek syntaksonomicznych traktowane były najczęściej jako synonimy istniejącej już klasy i rzędów. W wykazie umieszczono natomiast takie związki jak: *Calamagrostion neglectae*, *Sphagno warnstorfi-Tomenthypnion* i *Caricion demissae*, których brak jest w systematyce proponowanej przez Matuszkiewicza [151]. Umieszczono w nich te zespoły, które były zaklasyfikowane przez część autorów do tych związków.

Dotychczas nie opracowano jednolitego systemu klasyfikacji roślinności torfowiskowej, co powoduje chaos w jej syntaksonomii. Dotyczy to zarówno sposobu ujęcia zespołów, ich przy-

należności do jednostek wyższego rzędu oraz rozmieszczenia geograficznego. Obecnie w fitosocjologii istnieją dwa sposoby wyróżniania zespołów. Pierwszy oparty jest na charakterystycznej kombinacji gatunków, a w drugim jednostki te są opisywane na zasadzie dominacji gatunków. Wśród wymienionych niżej zespołów występują zarówno zbiorowiska wyróżnione pierwszą jak i drugą metodą. Brak opracowań synekologicznych powoduje, że różne jest też podejście autorów do przynależności zespołu do wyższych jednostek syntaksonomicznych.

Mimo dużej liczby artykułów poświęconych szacie roślinnej torfowisk (około 240 pozycji), roślinność tych siedlisk wymaga jeszcze dodatkowych badań. Ponadto wiele z cytowanych opracowań nie posiada dokumentacji w postaci zdjęć fitosocjologicznych, co uniemożliwia weryfikację wyróżnionych syntaksonów. Brak jest również prac syntetycznych, które pozwoliłyby na budowę spójnego systemu klasyfikacji zbiorowisk roślinnych porastających torfowiska niskie i przejściowe w naszym kraju.

Znak (*) przy numerze pozycji bibliograficznej oznacza, że w cytowanej pracy nie zamieszczono tabel fitosocjologicznych.

Zespoły, które w cytowanych pracach umieszczane były w różnych związkach podawano wielokrotnie, np. *Calamagrostietum neglectae*, który przez większość badaczy zaliczany jest do związku *Caricion fuscae*, a przez nielicznych do *Calamagrostion neglectae* lub *Caricion lasiocarpae*. Znak (?) oznacza, że do danej jednostki syntaksonomicznej opisywany zespół zaliczany był rzadziej.

WYKAZ ZESPOŁÓW I PODZESPOŁÓW

Klasa: *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* (Nordh. 1937) Tx. 1937 [*Carici-Drepanocladetea* Pałcz. 1975]

Rząd: *Scheuchzerietalia palustris* Nordh. 1937 [*Caricetalia diandrae* Pałcz. 1975 + *Sphagno-Caricetalia* Pałcz. 1975]

Związek: *Rhynchosporion albae* Koch 1926 [*Rhynchosporo-Sphagnion* (Koch 1926) Jasn. 1968]

Caricetum buekii Hejny et Kopecký 1965 – [98, 121, 126, 198*]

Caricetum limosae Br.-Bl. 1921 [5*, 6, 7, 8*, 9*, 10, 23, 24, 37, 40, 43, 44, 45, 48, 52, 56, 58, 59, 67, 70, 73*, 74, 77*, 79, 84*, 87*, 88, 92*, 93, 97*, 99*, 100*, 106, 107, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 122, 123*, 126*, 129, 130*, 136, 139*, 151*, 152*, 161*, 163*, 169, 182*, 187*, 189*, 190, 191, 192, 193, 194, 198*, 200, 212, 213*, 218*, 220, 227*, 229, 235*]

– *typicum* [87*, 88, 93, 161*]

– *caricetosum strictae* [46]

– *menyanthesosum trifoliatae* [87*, 88, 161*]

– *oxycocetosum quadripetali* [161*]

– *scheuchzerietosum palustre* [84*, 93, 161*]

– *sphagnetosum cuspidati* [87*, 88]

– *sphagnetosum fallacis* [87*, 88]

– *utricularietosum vulgaris* [24, 161*]

Drepanoclado-Caricetum limosae Sokol. 1987 [103, 206, 210*]

Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi M. Jasn., J. Jasn., S. Mark. 1968 [8, 11, 15, 16, 17, 21*, 34, 60*, 63, 70, 71, 72, 74, 78, 84*, 85, 86, 116, 126*, 127, 149, 150, 162, 179, 182*, 193, 195*, 196]

– *typicum* [101, 162]

– *betuletosum* [49, 84*, 162]

Juncetum bulbosi Oberd. 1938 (*Ranunculo-Juncetum bulbosi* Oberd. 1957) [161*]

Rhynchosporium albae Koch 1926 [7, 8*, 10, 16, 17, 23*, 27, 40, 43, 44, 45, 47, 52, 59, 63, 70, 71, 75, 81, 82, 84*, 85, 87*, 88, 92*, 93, 94, 97*, 98, 99*, 100*, 111, 118, 119, 121, 122, 123*, 126*, 130, 131, 133, 138, 140, 151*, 161*, 166, 182*, 186*, 187*, 189*, 190, 198*, 206, 210*, 213*, 232*, 235*]

– *typicum* [87*, 88, 93, 130, 161*]

– *caricetosum limosae* [84*, 93, 161*]

– *caricetosum paniceae* [161*]

– *cladopodiellatosum fluitantis* [87*, 88]

– *sphagnetosum* [84*, 93, 106, 130, 161*]

– *sphagnetosum fallacis* [87*, 88]

– *sphagnetosum maji* [87*, 88]

Rhynchosporium fuscae R. Tx. 1937 [40, 47, 51, 70, 84*, 126*, 130*, 161*]

- Rhynchosporo-Caricetum chordorrhizae* (Paul et Lutz. 1941) Oberd. 1957 [161*]
- Sphagno-Caricetum limosae* Sokol. 1987 [102, 103, 206, 210*]
- Sphagno tenelli-Rhynchosporium albae* Osvald 1923 emend Koch 1926 [67, 76, 77]
– *typicum* [67]
– *sphagnetosum auriculati* [67]
- Scheuchzerio-Caricetum limosae* Br.-Bl. 1921 [34, 85, 176]
- Związek: *Caricion lasiocarpae* Vanden Bergh. ap. Lebrun et al. 1949 [*Caricion diandrae* Patcz. 1975]
- ? *Calamagrostietum neglectae* (Steffen 1931) Tołpa 1956 (wg poz. 182) – patrz związek *Caricion fuscae*
- Calletum palustris* (Osvald 1923) Vanden Bergh. 1952 [23, 110, 114, 118, 124, 198*]
- Caricetum chordorrhizae* Paul et Lutz 1941 [40, 47, 103, 106, 117, 151*, 198*, 206, 210*]
- Caricetum diandrae* Jon. 1932 [3, 4, 7, 8*, 13*, 18, 23*, 24, 33, 35, 37, 40, 43, 44, 45, 46, 52, 53, 58, 59, 70, 73*, 74, 81, 84*, 87*, 89, 92, 93, 103, 104, 106, 109, 117, 118, 120, 123*, 129, 131, 134, 142, 151*, 156*, 158, 161*, 164, 170*, 171, 172, 173, 175*, 182*, 184, 198*, 199, 205*, 206, 208, 210*, 227*, 230*, 234, 235*, 239]
– *typicum* [47, 87*, 89, 161*, 164, 171]
– *acrocladietosum* [93]
– *calliergonetosum gigantei* [93]
– *caricetosum chordorrhizae* [164, 171, 173]
– *helodiosphagnetosum* [93]
– *menthetosum aquaticae* [161*]
– *paludelletosum* [87*, 89, 92*, 93]
– *scorpidietosum* [87*, 89]
- Caricetum heleonastes* (Paul et Lutz 1941) Oberd. 1957 [40, 47, 151*, 198*]
- Caricetum lasiocarpae* Koch 1926 [3*, 7, 8*, 9, 10, 11, 12*, 13*, 16, 17, 18, 23*, 24, 32*, 33, 35, 36, 37, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 63, 67, 70, 73*, 74, 75, 81, 84*, 85, 87*, 89, 92*, 93, 99*, 100*, 101, 103, 106, 107, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 122, 123*, 126*, 129, 130*, 131, 134, 140, 142, 149, 151*, 154*, 156*, 158, 161*, 163*, 169, 176, 177*, 179, 181, 182*, 183*, 184, 186*, 187*, 189*, 190, 191, 192, 193, 194, 198*, 199, 208, 209, 210*, 211, 212, 213, 216, 224*, 232*]
– *typicum* [47, 87*, 89, 103, 122]
– *betuletosum* [49]
– *campylietosum stellati* [87*, 89]
– *caricetosum hudsonii* [103]
– *oxycocetosum* [103]
– *phragmitetosum* [103]
– *pinetosum* [49]
– *sphagnetosum fallacis* [87*, 89, 122]
- Caricetum limoso-diandrae* (Tołpa 1956) Patcz. 1975 [176, 177*]
– *typicum* [176]
– *caricetosum rostratae* [176]
- Carici lasiocarpae-Peucedanetum palustris* Tx. 1937 [161*]
- ? *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi* M. Jasn., J. Jasn., S. Mark. 1968 (wg poz. 85) – patrz związek *Rhynchosporion albae*
- Menyanthetum trifoliatae* (Osvald 1923) Nowiński 1927 [*Menyantho-Sphagnetum*] [19, 73*, 124, 127, 134, 145, 159, 160, 182*, 184, 197, 199, 212, 219]
– *typicum* [160]
– *caricetosum rostratae* [160]
- Potentilletum palustris* Kłosowski, H. Tomaszewicz, G. Tomaszewicz 1995 [110, 112, 118, 124, 134, 182*, 183*, 184]
- Sphagno-Caricetum rostratae* (Steffen 1931) em. Dierss. 1982 [7, 8*, 10, 12*, 15, 16*, 17, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 51, 52, 54, 55, 58, 77*, 85, 87*, 89, 92, 102, 110, 112, 113, 114, 118, 119, 122, 123*, 126*, 140, 161*, 169*, 203, 204, 209, 210*, 216, 217, 232*]
– *typicum* [47, 87*, 89, 161*]
– *calletosum palustris* [161*]
– *lysimachietosum* [204]
– *oxycocetosum* [161*, 204]
– *sphagnetosum fallacis* [87*, 89]
- Sphagno teri-Caricetum lasiocarpae* Succow. 1974 [86]

Rząd: *Caricetalia fuscae* Koch 1926 em. Nordh. 1937

Związek: *Caricion fuscae* Koch 1926 em. Klika 1934

Acrocladio-Caricetum elatae Succow 1970 [84*, 126*]

Bartsio-Caricetum fuscae Bartsch 1940 [151*, 152*]

Calamagrostietum neglectae (Steffen 1931) Tołpa 1956 [7, 8, 10, 12*, 19, 40, 72, 73*, 74, 113, 115, 118, 119, 134, 175, 176, 177*, 182*, 184, 209, 227*, 231*]

Caricetum fuscae Koch 1926 [*Caricetum nigrae* Br.-Bl. 1949] [7, 8*, 10, 52, 67, 73*, 74, 110, 125, 134, 147, 156*, 182*]
– *typicum* [8*]

– *caricetosum lepidocarpae* [8*]

– *polytrichetosum uliginosi* [8*, 60*]

Caricetum fuscae subalpinum Br.-Bl. 1915 [151*, 152*, 195*, 196]

Caricetum fusco-paniceae Sokoł. 1987 [103, 201, 205*, 206, 208, 209, 210*]

Caricetum hartmannii Denisiuk 1967 [23, 24, 161*, 182*, 184, 234]

Carici-Agrostietum caninae R. Tx. 1937 [2*, 3*, 4, 5*, 7, 8*, 11, 12*, 13*, 14*, 16*, 17, 20*, 21*, 23*, 25, 26*, 28*, 30*, 32*, 33*, 37, 38*, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60*, 66, 68, 71, 72, 80, 81, 84*, 85, 87*, 90, 92*, 93, 100*, 108, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 120, 123*, 126*, 127, 129, 132, 143, 144, 145, 146*, 148, 149, 151*, 152*, 156*, 158, 161*, 165*, 169, 172, 173, 174*, 178*, 179, 180, 181*, 182*, 184, 185, 186*, 187*, 188*, 191, 194, 209, 210*, 211*, 212, 213*, 214, 215*, 221, 222, 224*, 225*, 226, 232*, 235, 236, 238]

– *typicum* [47, 87*, 90, 93, 106, 138, 161]

– *betuletosum pubescentis* [87*, 90]

– *calamagrostietosum neglectae* [173]

– *caricetosum caespitosae* [173]

– *caricetosum canescentis* [161*, 173]

– *caricetosum fuscae* [84*, 93, 142, 161*, 173, 181*, 192, 193]

– *caricetosum inflatae (rostratae)* [105, 106, 109, 120, 138, 173]

– *caricetosum paniceae* [47, 63, 84*, 93, 105, 106, 109, 120, 142, 161*, 181, 192, 193, 234]

– *caricetosum paradoxae* [173]

– *halophilum* [161*]

– *juncetosum filiformis* [161*]

– *philonotidetosum* [180, 214]

– *polytrichetosum uliginosi* [80, 87*, 90, 161*]

Carici rostratae-Sphagnetum recurvi Osvald 1923 [195, 196]

Carici-Sphagnetum terestis Succow 1970 [91, 231*]

Comaro-Caricetum caespitosae (Dags 1932) Bal.-Tul. 1978 [84*, 126*]

Drepanoclado-Caricetum fuscae Kraj. 1933 [103, 206, 207, 210*]

Drepanoclado-Caricetum rostratae Sokoł. 1988 [210*]

Drepanoclado-Cladietum Succ. Knapp 1985 [91]

– *sphagnetosum* [91]

Junco-Caricetum fuscae (R. Tx. 1952) Succow 1974 [84*, 126*]

Junco effusi-Sphagnetum recurvi Pałcz. 1964, Pass. 1964 [40, 42, 43, 45, 47, 48, 51, 52, 55, 57, 58, 59, 110, 113, 182*, 210*]

Junco filiformis-Caricetum fuscae R. Tx. 1937 [161*, 169*, 188*]

– *typicum* [161*]

– *caricetosum panicae* [161*]

– *caricetosum rostratae* [161*]

– *holcetosum lanati* [161*]

– *menthetosum aquatica* [161*]

Junco filiformis-Sphagnetum recurvi Osvald 1923 [196]

Menyantho trifoliae-Sphagnetum terestis Warén 1926 em. Dierssen 1982 [73*, 74, 230*]

Ranunculo-Caricetum fuscae (Tołpa 1956) Pałcz. 1975 [40, 44, 45, 48, 59, 176, 177*]

– *typicum* [176, 177*]

– *caricetosum flavae* [176]

– *molinetosum* [177*]

Sphagno-Calamagrostietum canescentis Fijałk. 1991 [44, 48, 51, 52, 56, 57, 58]

Sphagno-Caricetum fuscae Sokoł. 1986. (prov) [202]

- Sphagno-Eriophoretum angustifolii* Fijałk. 1991 [40, 51, 59]
- Sphagno-Hydrocotyletum vulgaris* Fijałk. 1991 [40, 45, 51]
- Związek: *Calamagrostion neglectae* Pałcz. 1975
? *Calamagrostietum neglectae* (Steffen 1931) Tołpa 1956 (wg poz. 176) – patrz związek *Caricion fuscae*
- Caricetum caespitosae* Pałcz. 1975 [176, 177*]
- Peucedano-Caricetum paradoxae* Pałcz. 1975 [176, 177*]
– *typicum* [176, 177*]
– *dryopteridetosum* [176, 177*]
– *molinietosum* [177*]
- ? *Ranunculo-Caricetum fuscae* (Tołpa 1956) Pałcz. 1975 (wg poz. 176) – patrz związek *Caricion fuscae*
- Stellario-Agrostietum caninae* Pałcz. 1975 [176, 177*];
- Związek: *Sphagno warnstorfiani-Tomenthy-
pnion* Dahl 1957
*Sphagno warnstorfiani-Eriophoretum latifo-
lii* Ryb. 1974. [92*]
- Rząd: *Caricetalia davallianae* Br.-Bl. 1949
- Związek: *Caricion davallianae* Klika 1934
- Campylio stellati-Caricetum paniceae* Osv. 1923 [92*, 126*]
- Campylio-Caricetum dioicae* Osv. 1923 em. Dierssen 1982 [73*, 74]
- Caricetum davallianae* Dutoid 1924 em. Görs 1963 [23*, 24, 30*, 33, 38, 40, 41, 47, 79, 81, 126*, 135, 141, 151*, 154*, 161*, 198*, 224*]
- Caricetum paniceo-lepidocarpae* Braun 1968 [12*, 210*]
- Caricetum paradoxae* (Koch 1926) Soł 1938 [12*]
- Ctenidio molluscae-Seslerietum uliginosae* Klika 1943 em. Głazek 1983 [61, 64]
- Drepanoclado-Eleocharitetum quinqueflorae* Głowacki et Wilczyńska 1970 [22*, 66]
- Eleocharitetum quinqueflorae* Lüdi 1926 [72*, 74, 92*, 126*, 135, 208, 223, 230*]
- Equisetetum variegati* Fijałk. 1987 [40, 41, 47]
- Juncetum subnodulosi* Koch 1926 [92*]
- Liparo-Schoenetum ferruginei* Głazek 1992 [62, 64, 135]
- Orchio-Schoenetum nigricantis* Oberd. 1957 [1*, 64, 151*, 198*, 233]
- Parnassio-Caricetum fuscae* Oberd. 1957 em. Görs 1977 [198*, 228*]
- Schoenetum ferruginei* (Fijał. 1950) Pałcz. 1964 [38, 40, 47, 151*, 157, 161*, 175*, 176, 198*]
- Schoenetum nigricantis* Koch 1926 [83, 84*, 93, 95, 96, 161*, 227*]
– *typicum* [93, 161*]
– *heleocharetosum pauciflorae* [93, 161*]
- Scorpidio-Eleocharitetum quinqueflorae* Succow 1974 [91]
- Triglochio-Juncetum articulati* Fijałk. 1991 [40]
- Valeriano-Caricetum flavae* Pawł. (1949 n.n.) 1960 [25*, 26*, 28*, 29, 31*, 68, 69, 92*, 128, 131, 132, 151*, 152*, 155, 156*, 161*, 180, 214, 215*, 228*, 237*],
- Valeriano dioicae-Caricetum davallianae* (Kuhn 1937) Moravec in Moravec et Rybnicková 1964 [72, 132]
- Związek: *Caricion demissae* Rybnicek 1964
- Campylio-Trichophoretum alpini* E. Hadač 1984 [176]
– *caricetosum dioicae* [176]
- Scorpidio-Caricetum hudsonii* Pałcz. 1975 [176, 177*].

PODSUMOWANIE

1. Roślinność torfowisk niskich i przejściowych występująca na terenie Polski została opisana w około 240 pracach. Jednak wymaga ona jeszcze dodatkowych, głównie syntetycznych, opracowań.

2. W zamieszczonym wykazie podano łącznie 146 syntaksonów, z których 71 opisano w randze zespołów, a 75 w randze podzespołów. Należą one do 7 związków i 3 rządów z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*.

3. Analiza danych z literatury poświęconej roślinności torfowisk niskich i przejściowych wskazuje na konieczność opracowania następujących zagadnień:

– utworzenie jednolitego systemu klasyfikacji

roślinności torfowiskowej i zweryfikowanie wyróżnionych syntaksonów,

- weryfikacja rangi diagnostycznej gatunków charakterystycznych dla zespołów i wyższych jednostek syntaksonomicznych na podstawie danych zebranych z całego obszaru kraju,
- scharakteryzowanie zbiorowisk torfowisk niskich i przejściowych, występujących na obszarze naszego kraju pod względem synchronologicznym i synekologicznym.

Konieczne jest opracowanie metod opisu roślinności torfowiskowej na siedliskach zakłóconych w wyniku działalności gospodarczej człowieka.

LITERATURA

- [1] BACIECZKO W. 1996. Zmiany antropogeniczne zespołu *Caricetum buxbaumii* Issler 1932 w projektowanym rezerwacie „Miedwiański brzeg” na Pomorzu Zachodnim. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **45**: 181–188.
- [2] BARTOSZCZUK H. 1996. Charakterystyka łąk w zmeliorowanej części doliny górnej Narwi. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **428**: 95–102.
- [3] BARTOSZCZUK H. 1996. Zbiorowiska roślinne Narwiańskiego Parku Krajobrazowego. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **428**: 79–91.
- [4] BARYŁA R. 1964. Zbiorowiska roślinne w dolinie rzeki Żółkiewki. *Ann. UMCS, ser. E* **19**: 229–262.
- [5] BARYŁA R. 1975. Zbiorowiska roślinne w dolinie rzeki Tyśmienicy przed i po regulacji stosunków wodnych. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **169**: 109–114.
- [6] BOIŃSKI M. 1988. Roślinność doliny rzeki Kulawej. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **32**: 73–96.
- [7] BOIŃSKI M. 1993. Szata roślinna rezerwatu przyrody „Struga Siedmiu Jezior” w Borach Tucholskich. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **44**: 95–121.
- [8] BOIŃSKI M., BOIŃSKA U. 1988. Torfowiska regionu Borów Tucholskich, zagrożenia i potrzeba ochrony. Ochrona przyrody Borów Tucholskich. I Konferencja Naukowa (Materiały pokonferencyjne). Toruń-Bydgoszcz s. 93–104.
- [9] BOIŃSKI M., BOIŃSKA U. 1988. Roślinność jezior łobeliowych okolicy Strugi Ośmiu Jezior (Bory Tucholskie). *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **29**: 63–77.
- [10] BOIŃSKI M., BOIŃSKA U. 1993. Roślinność rezerwatu przyrody „Piecki”. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **44**: 123–143.
- [11] BOIŃSKI M., BOIŃSKA U., CEYNOWA-GIELDON M. 1975. Charakterystyka fitosocjologiczna rezerwatu wodno-torfowiskowego „Mętno”. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **16**: 89–113.
- [12] BORYSIAK J., BRZEG A. 1994. Materiały do znajomości szaty roślinnej i propozycje ochrony cennych skupień roślinności polygonu wojskowego w Biedrusku. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach. ser. B* **43**: 133–170.
- [13] BORYSIAK J., BRZEG A., KASPROWICZ M. 1992. Materiały do znajomości szaty roślinnej oraz godne ochrony obiekty przyrodnicze województwa kaliskiego. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach. ser. B* **41**: 63–109.
- [14] BORYSIAK J., BRZEG A., KASPROWICZ M. 1993. Interesujące elementy szaty roślinnej obszaru chronionego krajobrazu „Szwajcaria Żerkowska”. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **42**: 169–200.
- [15] BORYSIAK J., MELOSİK J., STACHNOWICZ W. 1998. Szata roślinna i ochrona torfowiska przejściowego „Gogulec” koło Poznania. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **47**: 159–177.
- [16] BRZEG A., KUŚWIK H., MELOSİK I., URBAŃSKI P. 1995. Flora i roślinność projektowanego rezerwatu przyrody „Torfowisko Toporzyk” w Drawskim Parku Krajobrazowym. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **44**: 51–76.
- [17] BRZEG A., KUŚWIK H., MELOSİK I., URBAŃSKI P. 1996. Flora i roślinność projektowanego rezerwatu przyrody „Zielone Bagna” w Drawskim Parku Krajobrazowym. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **45**: 121–145.
- [18] BRZEG A., RATYŃSKA H. 1991 (1989). Niejeziorne zbiorowiska wodne i bagienne okolic Konina. *PTPN, Prace Kom. Biol.* **70**: 27–102.
- [19] CEYNOWA-GIELDON M. 1993. Roślinność zarastająca Jezioro Zamkowe w okolicy Tucholi. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **42**: 107–122.
- [20] CHURSKI T., LORENC K., OKRUSZKO H., OŚWIT J. 1968. Torfowiska biebraziańskie w dolinie rzeki Elk na odcinku Toczyłowo–Szymany. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **83**: 179–216.
- [21] CIOSEK M. T., CELIŃSKA E., KRECHOWSKI J. 1997. Waleroryzacja szaty roślinnej gminy Adamów (województwo siedleckie). *Zesz. Nauk. WSR-P w Siedlcach, Nauki Przyrodnicze* **51**: 87–114.
- [22] CŹWIKLIŃSKI E., CELIŃSKA E. 1997. Szata roślinna gminy Maciejowice w województwie siedleckim. *Zesz. Nauk. WSR-P w Siedlcach, Nauki Przyrodnicze* **51**: 51–86.
- [23] DENISIUK Z. 1966. Niektóre zbiorowiska turzycowe w dolinie Warty. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **66**: 43–59.
- [24] DENISIUK Z. 1967. Roślinność łąk turzycowych w dolinie Warty (klasa *Scheuchzeria-Caricetea fuscae*). *PTPN, Prace Kom. Nauk Roln. i Kom. Nauk Leśn.* **23**(2): 389–415.
- [25] DENISIUK Z., DZIEWOLSKI J. 1985. Rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych w górnej części zlewni Poniczanki. *Studia Naturae, ser. A* **29**: 177–193.
- [26] DENISIUK Z., DZIEWOLSKI J., SKAWIŃSKI P. 1992. Szata roślinna Żywieckiego Parku Krajobrazowego. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B* **41**: 209–243.
- [27] DENISIUK Z., GRYNIA M. 1969. Mszar sfagnowy *Rhynchosporium albae* Koch 1926 w dolinie górnej Warty. *Fragm. Flor. Geobot.* **15**(3): 343–352.
- [28] DENISIUK Z., KORZENIAK J. 1993. Różnorodność nieleśnych zespołów roślinnych kompleksu Wetlina w Bieszczadzkiem Parku Narodowym. *Roczniki Bieszczadzkie* **2**: 63–81.

- [29] DUBIEL E. 1987. Dolina Wierzbanówki: 10. Zbiorowiska łąkowe. *Zesz. Nauk. UJ, Prace botaniczne* **14**: 51–86.
- [30] DUBIEL E. 1991. Mapa roślinności rzeczywistej miasta Krakowa. *Zesz. Nauk. UJ, Prace botaniczne* **22**: 121–133.
- [31] DUBIEL E., GAWROŃSKI S., STACHURSKA A. 1997. Przegląd nieleśnych zbiorowisk roślinnych Magurskiego Parku Narodowego. *Roczniki Bieszczadzkie* **6**: 125–139.
- [32] ENDLER Z., DZIEDZIC J., KOC J. 1991. Park Krajobrazowy Puszczy Boreckiej – kompleksowa inwentaryzacja zespołów roślinnych. *Acta Acad. Agricult. Tech. Olst., Agricultura* **53**: 3–11.
- [33] FALIŃSKI J. B. 1966. Antropogeniczna roślinność Puszczy Białowieskiej jako wynik synantropizacji naturalnego kompleksu leśnego. *Rozprawy UW* **13**: 1–240.
- [34] FALTYNOWICZ W., HERBICHOVA M., HERBICH J., MARKOWSKI R., SZMEJA J. 1984. Flora i zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu przyrody „Jeziora lobeliowe Pałznik i Wygoda” w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym. *Zesz. Nauk. UG, Biologia* **5**: 61–91.
- [35] FIJAŁKOWSKI D. 1960. Stosunki geobotaniczne torfowiska „Dubeczno” koło Włodawy. *Roczn. Nauk Rol., ser. A.* **80**(3): 449–494.
- [36] FIJAŁKOWSKI D. 1961. Zbiorowiska roślinne jeziora „Bartków” w województwie lubelskim. *Ann. UMCS, sec. C* **16**(4): 77–89.
- [37] FIJAŁKOWSKI D. 1965. Zbiorowiska wodno-torfowiskowe rezerwatu Świerzczów koło Włodawy. *Ann. UMCS, sec. C* **20**(12): 179–194.
- [38] FIJAŁKOWSKI D. 1967. Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe Lubelszczyzny. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **74**: 29–37.
- [39] FIJAŁKOWSKI D. 1973. Zespoły leśne i trawiasto-turzycowe rezerwatu krajobrazowego Czartowe Pole. *Ann. UMCS, sec. C* **28**(14): 145–164.
- [40] FIJAŁKOWSKI D. 1991. Zespoły roślinne Lubelszczyzny. Wyd. UMCS, Lublin.
- [41] FIJAŁKOWSKI D., ADAMCZYK B. 1990. Zespoły i flora projektowanego Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. Wyd. UMCS, Lublin.
- [42] FIJAŁKOWSKI D., ADAMCZYK B., POLSKI A. 1991. Zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu Łęka. *Ann. UMCS, sec. C* **46**(7): 83–97.
- [43] FIJAŁKOWSKI D., BLOCH M., FLISIŃSKA Z., NYCZ B., POLSKI A., WÓJCIAK H. 1992. Flora i zespoły projektowanego rezerwatu Bagno Rakowskie. *Ann. UMCS, sec. C* **47**(14): 199–237.
- [44] FIJAŁKOWSKI D., BLOCH M., FLISIŃSKA Z., POLSKI A., WÓJCIAK H. 1992. Szata roślinna rezerwatu Imieli Ług. *Ann. UMCS, sec. C* **47**(13): 169–197.
- [45] FIJAŁKOWSKI D., BLOCH M., KOWALCZEWSKI A. 1997. Zbiorowiska roślinne i flora projektowanego rezerwatu Okólny Ług. *Ann. UMCS, sec. C* **52**: 27–58.
- [46] FIJAŁKOWSKI D., CHOJNACKA-FIJAŁKOWSKA E. 1982. Roślinność i zbiorowiska rezerwatu Jezioro Brzeziczno. *Ann. UMCS, sec. C* **37**(23): 271–290.
- [47] FIJAŁKOWSKI D., CHOJNACKA-FIJAŁKOWSKA E. 1990. Zbiorowiska z klas *Phragmitetea*, *Molinio-Arrhenata heretea* i *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* w makroregionie Lubelskim. *Roczn. Nauk Rol.*, **217**: 1–414.
- [48] FIJAŁKOWSKI D., KARCZMARZ K., WÓLCZYŃSKA R. 1994. Zmiany szaty roślinnej Bagna Dubeczyńskiego w okresie 35 lat (1958–1993). *Ann. UMCS, sec. C* **49**(8): 101–118.
- [49] FIJAŁKOWSKI D., KOZAK K. 1970. Roślinność rezerwatu „Torfowisko nad Jeziorem Czarnym Sosnowiczym”. *Ann. UMCS, sec. C* **25**(20): 213–241.
- [50] FIJAŁKOWSKI D., ŁUCZYCKA-POPIEL A. 1989. Zbiorowiska roślinne rezerwatu Nad Tanwią. *Ann. UMCS, sec. C* **44**(11): 173–208.
- [51] FIJAŁKOWSKI D., MATUSZKIEWICZ A., POLSKI A. 1995. Szata roślinna projektowanego rezerwatu Stawy Wilczowskie. *Ann. UMCS, sec. C* **50**(4): 71–89.
- [52] FIJAŁKOWSKI D., PIETRAS T. 1990. Szata roślinna projektowanego rezerwatu Żłobek koło Włodawy. *Ann. UMCS, sec. C* **45**(14): 149–196.
- [53] FIJAŁKOWSKI D., POLSKI A. 1990. Stosunki geobotaniczne rezerwatu Lasy Janowskie. *Ann. UMCS, sec. C* **45**(16): 197–228.
- [54] FIJAŁKOWSKI D., URBAN D. 1997. Szata roślinna obiektu wodno-torfowiskowego „Uściwierzek” i jej przekształcenia. *Ann. UMCS, sec. C* **52**: 119–168.
- [55] FIJAŁKOWSKI D., WAWER M. 1994. Roślinność rezerwatu Kacze Błota w województwie tarnobrzeskim. *Ann. UMCS, sec. C* **49**(9): 119–132.
- [56] FIJAŁKOWSKI D., WAWER M., PIETRAS T. 1993. Roślinność projektowanego rezerwatu Jezioro Orchowo na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. *Ann. UMCS, sec. C* **48**(8): 67–103.
- [57] FIJAŁKOWSKI D., WAWER M., PIETRAS T. 1993. Roślinność projektowanego rezerwatu Sobibór koło Włodawy. *Ann. UMCS, sec. C* **48**(9): 81–91.
- [58] FIJAŁKOWSKI D., WAWER M., PIETRAS T. 1994. Roślinność rezerwatu Żółtowie Błota koło Włodawy. *Ann. UMCS, sec. C* **49**(11): 151–170.
- [59] FIJAŁKOWSKI D., WAWER M., WÓLCZYŃSKA R. 1995. Roślinność torfowiska Podlaski w województwie chełmskim. *Ann. UMCS, sec. C* **50**(7): 133–143.
- [60] FUDALI E., POPIELA A. 1994. Przemiany roślinności okrajka i potorfii torfowiska mszarnego „Wrzosiec” (Puszcza Goleniowska). *Przegląd Przyrodniczy* **5** (1): 3–17.
- [61] GŁĄZEK T. 1984. *Ctenidio molluscae-Seslerietum uliginosae* Klika 1943 em. Głazek 1983 – a new association for Poland. *Acta Soc. Bot. Pol.* **53**(4): 575–583.
- [62] GŁĄZEK T. 1989. Nowe dla Polski południowej stanowisko *Schoenus nigricans* L. *Fragm. Flor. Geobot.* **34**(3–4): 249–253.
- [63] GŁĄZEK T. 1992. Roślinność projektowanego rezerwatu torfowiskowego Stupiec pod Daleszycami w województwie kieleckim. cz. II. *Ochr. Przyr.*, **50**: 17–51.
- [64] GŁĄZEK T. 1992. *Lipario-Schoenetum ferruginei* – a new plant association. *Fragm. Flor. Geobot.* **37**(2): 549–562.
- [65] GŁĄZEK T. 1994. Zbiorowiska roślinne rezerwatu Radomice w nadleśnictwie Kielce na Płaskowyżu Szydłowskim. *Ochr. Przyr.* **51**: 23–63.
- [66] GŁOWACKI Z., WILCZYŃSKA W. 1970. Roślinność pro-

- jektowanego rezerwatu torfowiskowego w Radecku, woj. wrocławskie (Dolny Śląsk). *Acta Univ. Wratislaviensis, Prace botaniczne* **22**: 37–60.
- [67] GOS K., HERBICHOVA M. 1991. Szata roślinna wybranych torfowisk mszarnych północno-zachodniej części Pojezierza Kaszubskiego. *Zesz. Nauk. UG, Biologia* **9**: 27–72.
- [68] GRODZIŃSKA K. 1961. Zespoły łąkowe i polne Wzniesienia Gubałowskiego. *Fragm. Flor. Geobot.* **7**(2): 357–418.
- [69] GRODZIŃSKA K. 1975. Flora i roślinność Skalic Nowotarskich i Spiskich (Pieniński Pas Skalkowy). *Fragm. Flor. Geobot.* **21**(2): 149–246.
- [70] GUGNACKA-FIEDOR W. 1988. *Drosera intermedia* Hayne w zbiorowiskach roślinnych Polski. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **34**: 71–88.
- [71] GUZIK I., KOŁA W., TURZAŃSKA M. 1994. Flora i zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu torfowiskowego „Prądy”. *Acta Univ. Wratislaviensis, Prace botaniczne* **60**: 115–142.
- [72] HERBICH J. 1982. Zróżnicowanie i antropogeniczne przemiany roślinności Wysoczyzny Stanisławskiej na Pojezierzu Kaszubskim. *Monogr. Bot.* **63**: 3–162.
- [73] HERBICH J. 1992. Fen vegetation of valleys in young glacial landscape of the Kashubian Lakeland (Northern Poland). Proc. of the 9th International Peat Congress, Uppsala, s. 294–308.
- [74] HERBICH J. 1994. Przestrzenno-dynamiczne zróżnicowanie roślinności dolin w krajobrazie młodoglacjalnym na przykładzie Pojezierza Kaszubskiego. *Monogr. Bot.* **76**: 1–174.
- [75] HERBICHOVA M. 1979. Roślinność atlantyckich torfowisk Pobreża Kaszubskiego. *Gdańskie Tow. Nauk. Wyzd. II, Acta Biologica* **5**: 1–51.
- [76] HERBICHOVA M. 1998. Ekologiczne studium rozwoju torfowisk wysokich właściwych na przykładzie wybranych obiektów w środkowej części Pobreża Bałtyckiego. *Wyd. Uniw. Gdańskiego, Gdańsk*, ss. 119.
- [77] HERBICHOVA M., GOS K. 1993. Projektowany dla ochrony *Rhynchospora fusca*(L.) Ait. rezerwat florystyczny „Przygiełkowy Moczar” na Pojezierzu Kaszubskim. *Parki Nar. Rez. Przyr.* **12**: 41–52.
- [78] HERBICHOVA M., JAŁAŁSKA M. 1985. Szata roślinna torfowisk w krajobrazie rolniczym okolic Miechucina na Pojezierzu Kaszubskim. *Zesz. Nauk UG, Biologia* **6**: 59–94.
- [79] HEREŹNIAK J. 1972. Zbiorowiska roślinne doliny Widawki. *Monogr. Bot.* **35**: 1–160.
- [80] HRYNCEWICZ Z. 1964. Asocjacje roślinne łąk śródleśnych w Borach Dolnośląskich pod względem geobotanicznym i gospodarczym. *Rocz. Nauk Rol., ser. D* **110**: 1–88.
- [81] IZDEBSKA M. 1969. Zbiorowiska roślinne górnego odcinka doliny Wieprza ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowisk łąkowych. *Fragm. Flor. Geobot.* **15**(3): 283–332.
- [82] IZDEBSKI K. 1961. Zbiorowiska leśne na Roztoczu Śródkowym. Torfowiska. *Ann. UMCS, sec. C* **16**(11): 303–350.
- [83] JASNOWSKA J. 1973. Najbogatsze na Pomorzu Zachodnim stanowisko storczyka błotnego *Orchis palustris* Jacq. nad jeziorem Miedwie i jeziorem Zaborsko w dolinie rzeki Płoni. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **10**: 151–165.
- [84] JASNOWSKA J. 1993. Szata roślinna rejonu Szczecina. W: J. JASNOWSKA (red.), *Stan środowiska miasta i rejonu Szczecina. Zagrożenia i ochrona*. Szczecin, s. 91–116.
- [85] JASNOWSKA J., FRIEDRICH S., MARKOWSKI S., KOWALSKI W. 1996. Ocena walorów i zagrożeń szaty roślinnej Pobreża Pomorskiego w województwie koszalińskim. Cz. I. Charakterystyka geobotaniczna Pobreża oraz roślinność torfowisk. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **64**: 121–132.
- [86] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1977. Storczyki w rezerwacie torfowiskowym „Bagno Chłopy” na Pojezierzu Myśliborskim. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **15**: 163–184.
- [87] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1983. Szata roślinna torfowisk mszarnych na Pojezierzu Bytowskim. Cz. III. Ogólna klasyfikacja fitosocjologiczna zbiorowisk torfowiskowych. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **30**: 49–57.
- [88] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1983. Szata roślinna torfowisk mszarnych na Pojezierzu Bytowskim. Cz. IV. Zbiorowiska roślinne ze związku *Rhynchosporion albae* Koch 1926. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **30**: 58–67.
- [89] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1983. Zbiorowiska roślinne związku *Caricion lasiocarpae* V. d. Bergh. ap. Lebr. 49. torfowisk mszarnych na Pojezierzu Bytowskim. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **32**: 65–80.
- [90] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1983. Roślinność rzędu *Caricetalia fuscae*(nigrae) Nordh. 36 emend. Preis. ap. Oberd. 49 torfowisk mszarnych Pojezierza Bytowskiego. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **32**: 81–88.
- [91] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M. 1991. Dynamika rozwoju roślinności torfowiskowej w rezerwacie „Kłocice Ostrowieckie” Cz. I. Szata roślinna torfowiska. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **51**: 11–24.
- [92] JASNOWSKA J., JASNOWSKI M., FRIEDRICH S. 1993. Badania geobotaniczne w dolinie Rurzyca. Cz. IV. Zbiorowiska roślinne doliny Rurzyca. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **54**: 73–96.
- [93] JASNOWSKI M. 1962. Budowa i roślinność torfowisk Pomorza Szczecińskiego. *Szczeciński Tow. Nauk., Prace Wyzd. Przyr.-Rol.* **10**: 1–340.
- [94] JASNOWSKI M. 1962. Torfowiska wrzosowiskowe typu atlantyckiego na Nizinie Szczecińskiej. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach.* **10**: 187–203.
- [95] JASNOWSKI M., JANKOWSKI A. 1960. Roślinność kalfyfilna nad jeziorem Tchórzyno na Pojezierzu Myśliborskim. *Fragm. Flor. Geobot.* **6**(4): 561–572.
- [96] JASNOWSKI M., JASNOWSKA J., KOWALSKI W., MARKOWSKI S., RADOMSKI J. 1972. Warunki siedliskowe i szata roślinna torfowiska nakredowego w rezerwacie Tchórzyno na Pojezierzu Myśliborskim. *Ochr. Przyr.* **37**: 157–232.
- [97] JERMACZEK D. 1991. Przyroda projektowanego Lubrzańskiego Parku Krajobrazowego. *Lubuski Przegląd Przyrodniczy* **2**(1): 31–38.

- [98] JĘDRZEJO K., ŻARNOWIEC J., KLAMA H. 1991. Torfowisko Antoniów nad Trzebyczą koło Dąbrowy Górniczej (Wyżyna Śląska). *Ochr. Przyr.* **48**: 181–193.
- [99] JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., HOŁDYŃSKI Cz. 1996. Roślinność rzeczywista lasów Stacji Badawczej Polskiej Akademii Nauk w Popielnie. Wydawnictwo Dąbór, Warszawa.
- [100] JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., HOŁDYŃSKI Cz., POLAKOWSKI B. 1997. Roślinność rzeczywista Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Zespół Parków Krajobrazowych w Jerzwałdzie.
- [101] KARCZMARZ K., SOKOŁOWSKI A.W. 1984. Roślinność torfowiska Bobrowe Bagno na Suwalszczyźnie. *Ann. UMCS, sec. C* **39**(6): 45–54.
- [102] KARCZMARZ K., SOKOŁOWSKI A. W. 1988. Roślinność torfowiskowa rezerwatu Jezioro Obradowskie na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. *Ann. UMCS, sec. C* **43**(9): 103–117.
- [103] KAWECKA A., SOKOŁOWSKI A. W. 1988. Zbiorowiska torfowiskowe z klasy *Scheuchzeria-Caricetea fuscae* Nordh. 1937 Tx. 1937 na Pojezierzu Suwalskim. *Prace Instytutu Badawczego Leśnictwa* **675**: 105–112.
- [104] KĄCIK Z., ANIOL-KWIATKOWSKA J., DAJDOK Z. 1998. Roślinność dolin wybranych strumieni zlewni Oziąbela. I. Zbiorowiska wodne, bagienne i łąkowe. *Acta Univ. Wr., Prace botaniczne* **74**: 109–164.
- [105] KĘPCZYŃSKI K. 1960. Zespoły roślinne jezior śląskich i otaczających je łąk. *Stud. Soc. Sci. Torun., Suppl.* **6**: 1–244.
- [106] KĘPCZYŃSKI K. 1965. Szata roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Wyd. UNIwersytetu M. Kopernika, Toruń.
- [107] KĘPCZYŃSKI K., BOIŃSKI M. 1969. Stosunki florystyczno-fitosocjologiczne na torfowisku z *Salix myrtilloides* L. obok miejscowości Opatówek w pow. Czubińskim. *Zesz. Nauk. Uniw. M. Kopernika* **11**(21): 3–39.
- [108] KĘPCZYŃSKI K., NORYSKIEWICZ B. 1969. Roślinność i historia torfowiska Fletnowo w pow. Grudziąckim. *Zesz. Nauk. Uniw. M. Kopernika* **11**(21): 49–95.
- [109] KĘPCZYŃSKI K., NORYSKIEWICZ B. 1982. Roślinność i historia torfowisk obok miejscowości Korne na Pojezierzu Pomorskim. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **28**: 3–37.
- [110] KĘPCZYŃSKI K., NORYSKIEWICZ B. 1988. Roślinność projektowanego rezerwatu leśno-torfowiskowego Piotrowice. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **50**: 3–77.
- [111] KĘPCZYŃSKI K., NORYSKIEWICZ B. 1995. Nowe stanowisko bazyńny czarnej *Empetrum nigrum* L. w północnej części województwa toruńskiego. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **48**: 191–202.
- [112] KĘPCZYŃSKI K., NORYSKIEWICZ B. 1995. Szata roślinna rezerwatu „Łąbędź”. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **48**: 55–136.
- [113] KĘPCZYŃSKI K., PEPLIŃSKA B. 1988. Zbiorowiska wodne, szuwarowe i torfowiskowe torfowiska przejściowego w okolicy miejscowości Ludomy (województwo piłskie). *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **50**: 79–126.
- [114] KĘPCZYŃSKI K., PEPLIŃSKA B. 1995. Interesująca szata roślinna przejściowego torfowiska „Stanowisko” w pobliżu miejscowości Polanowo. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **48**: 3–64.
- [115] KĘPCZYŃSKI K., RUTKOWSKI L. 1985. Roślinność torfowisk z *Salix myrtilloides* L. koło Rakowca w województwie elbląskim. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **27**: 3–16.
- [116] KĘPCZYŃSKI K., RUTKOWSKI L. 1988. Szata roślinna torfowisk z *Salix myrtilloides* L. obok Falmierowa w województwie piłskim. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **32**: 41–51.
- [117] KĘPCZYŃSKI K., ZAŁUSKI T. 1988. Udział *Betula humilis* Schrk. w różnych zbiorowiskach roślinnych Polski. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **34**: 3–23.
- [118] KĘPCZYŃSKI K., ZAŁUSKI T. 1993. Szata roślinna torfowiska „Jelenie Bagna”. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **42**: 31–75.
- [119] KĘPCZYŃSKI K., ZAŁUSKI T. 1993. Szata roślinna kompleksu torfowiskowo-leśnego „Płociczno”. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **44**: 3–45.
- [120] KĘPCZYŃSKI K., ZIELSKI A. 1974. Zespoły roślinne jeziora Mielwi i torfowiska do niego przyległego w powiecie brodnickim. *Acta Univ. Nicol. Coper., Biologia* **33**: 126–167.
- [121] KLAMA H., JĘDRZEJO K., ŻARNOWIEC J. 1991. Roślinność rezerwatu przyrody Jeleniak-Mikuliny w okolicach Piłki koło Koszęcina. *Ochr. Przyr., cz. II* **49**: 79–101.
- [122] KLOSS M. 1993. Differentiation and development of peatlands in hollows without run-off on young glacial terrains. *Pol. ecol. Stud.* **19**(3–4): 115–219.
- [123] KLOSS M., SIENKIEWICZ J. 1995. Hydrological mire types in the Polish lowlands and their vegetation. *Gunneria* **70**: 139–148.
- [124] KŁOSOWSKI S., TOMASZEWICZ H., TOMASZEWICZ G. 1995. Standortbedingungen des *Calletum palustris*, *Menyanthes trifoliata* und *Potentillum palustris* in Nordost-Polen. *Tuexenia* **15**: 205–219.
- [125] KOC J. 1994. Roślinność śródpolnych zagłębień bezodpływowych Pojezierza Olsztyńskiego. IV. Klasy *Scheuchzeria-Caricetea fuscae*, *Molinio-Arrhenatheretea*, *Alnetea glutinosae*. *Acta Acad. Agricult. Techn. Olszt., Agricultura* **58**: 37–44.
- [126] KOCHANOWSKA R., RYGIELSKI T. 1996. Zróżnicowanie mokradeł Pomorza Zachodniego. *Zesz. Nauk. AR Szczecin, Rolnictwo* **63**: 25–30.
- [127] KOŁA W. 1995. Flora i zbiorowiska roślinne rezerwatu przyrody „Torfowisko k. Grabowna”. *Acta Univ. Wr., Prace botaniczne* **62**: 235–249.
- [128] KORNAŚ J., MEDWECKA-KORNAŚ A. 1967. Zespoły roślinne Gorców. I. Naturalne i na wpół naturalne zespoły nieleśne. *Fragm. Flor. Geobot.* **13**(2): 167–318.
- [129] KOZAK K. 1968. Zbiorowiska roślinne torfowisk przejściowych i wysokich oraz ich powiązania z lasami nadleśnictwa Parczew. *Ann. UMCS, sec. C* **23**(14): 215–237.
- [130] KRZACZEK T. 1971. *Rhynchosporium albae* W. Koch 1926 na terenie południowo-zachodniej Lubelszczyzny (Kotlina Sandomierska). *Fragm. Flor. Geobot.* **17**(3): 409–412.
- [131] KRZACZEK T., KRZACZEK W. 1974. Torfowiska okolic

- Janowa Lubelskiego. *Ann. UMCS, sec. C* **29**(27): 383–402.
- [132] KRZACZEK, T., KRZACZEK W. 1977. Łąki północno-wschodniej części województwa tarnobrzeskiego. *Ann. UMCS, sec. C* **32**(18): 225–241.
- [133] KRZYWAŃSKI D. 1967. Torfowiska z *Lycopodium inundatum* w pradolinie rzeki Widawki. *Zesz. Nauk. Univ. Łódz., ser. II* **23**: 145–157.
- [134] KUCHARSKI L. 1996. Szata roślinna gleb hydrogenicznych Kujaw Południowych. III. Zespoły i zbiorowiska roślinne łąk, torfowisk i zarośli. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **11**: 33–63.
- [135] KUCHARSKI L. 1998. Interesujące zespoły roślinne występujące na torfowiskach Polski Środkowej. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **12**: 95–108.
- [136] KUCHARSKI L., GRZYŁ A. 1993. Rozmieszczenie *Carex limosa* L. i *Scheuchzeria palustris* L. w Polsce. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **10**: 93–107.
- [137] KUKLA S. 1965. Rozwój torfowisk źródłiskowych na terenach północno-wschodniej Polski. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **57**: 395–484.
- [138] KUROWSKI J. K., LEDER H. 1976. Szata roślinna torfowiska Dawidów. *Acta Univ. Lodz., ser. II* **2**: 69–80.
- [139] LEMBIĆ M., STANIEWSKA-ZĄTEK W. 1993. Interesujące torfowisko koło Chyciny. *Przegląd Przyrodniczy* **4**(2): 49–52.
- [140] LORENS B., GRADZIEL T., POPIOLEK Z., IZDEBSKI K. 1991. Charakterystyka geobotaniczna rezerwatu leśnego Międzyrzecz w Roztoczańskim Parku Narodowym. *Ann. UMCS, sec. C* **46**(6): 61–81.
- [141] ŁAWRYNOWICZ M. 1973. Zbiorowiska łąkowe w przełomie Warty koło Częstochowy. *Rocz. Muz. w Częstochowie* **3**: 97–111.
- [142] ŁUCZYCKA-POPIEL A. 1984. Łąki i szuwały śródleśne towarzyszące kompleksowi leśnemu Kozłówka koło Lublina. *Ann. UMCS, sec. C* **39**(12): 121–152.
- [143] ŁUCZYCKA-POPIEL A., URBAN D. 1993. Szata roślinna projektowanego rezerwatu Wielosil w województwie Lubelskim. *Ann. UMCS, sec. C* **48**(13): 137–158.
- [144] ŁUCZYCKA-POPIEL A., URBAN D. 1995. Zbiorowiska roślinne Uroczyska Jezioro koło Dorohuczny na Polesiu Lubelskim. *Ann. UMCS, sec. C* **50**(6): 113–132.
- [145] ŁUCZYCKA-POPIEL A., URBAN D. 1995. Roślinność projektowanego rezerwatu Bilsko w Obniżeniu Dorohuckim na Lubelszczyźnie. *Ann. UMCS, sec. C* **50**(14): 243–266.
- [146] MACICKA-PAWLIK T., WILCZYŃSKA T. 1998. Wartość przyrodnicza projektowanego Parku Krajobrazowego „Dolina Odry I”. *Acta Univ. Wratt., Prace botaniczne* **74**: 165–200.
- [147] MACKO S. 1948–1951. Roślinność międzyrzecza Styraru, Horynia i Sluczy. *Kosmos* **66**(1–3): 17–144.
- [148] MAMIŃSKI M. 1984. Szata roślinna rezerwatu „Jeleni” koło Tomaszowa Mazowieckiego. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **3**: 67–108.
- [149] MAMIŃSKI M. 1986. Zbiorowiska roślinne torfowisk Belchatowskiego Okręgu Przemysłowego. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **4**: 85–137.
- [150] MAMIŃSKI M. 1987. Szata roślinna projektowanego rezerwatu „Rąbień” koło Aleksandrowa Łódzkiego. *Acta Univ. Lodz., Folia bot.* **5**: 3–39.
- [151] MATUSZKIEWICZ W. 1981. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. PWN, Warszawa.
- [152] MATUSZKIEWICZ W., MATUSZKIEWICZ A. 1974. Mapa zbiorowisk roślinnych Karłonoskiego Parku Narodowego. *Ochr. Przyr.* **40**: 45–112.
- [153] MEDWECKA-KORNAŚ A., DUBIEL E. 1984. Dolina Wierzbanówki: 7. Rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych. *Zesz. Nauk. UJ, Prace botaniczne* **12**: 121–143.
- [154] MICHALIK S. 1980. Roślinność rzeczywista centralnej części Wyżyny Krakowskiej. *Ochr. Przyr.* **43**: 55–90.
- [155] MICHALIK S. 1992. Szata roślinna rezerwatu Piłsko w Beskidzie Żywieckim. *Ochr. Przyr., cz. II* **50**: 63–74.
- [156] MICHALIK S. 1998. Stan poznania zbiorowisk roślinnych w polskiej części międzynarodowego rezerwatu biosfery „Karpaty Wschodnie”. *Roczniki Bieszczadzkie* **7**: 97–106.
- [157] MOTYKA J., DOBRZAŃSKI B., ZAWADZKI S. 1950. Wstępne badania nad łąkami południowo-wschodniej Lubelszczyzny. *Ann. UMCS, sec. E* **5**(13): 367–447.
- [158] NORYŚKIEWICZ A. 1978. Zbiorowiska roślinne torfowiska Zgnilka oraz zmiany zachodzące w nich pod wpływem gospodarki człowieka. *Stud. Soc. Sci. Torun., sec. D* **10**(3): 1–99.
- [159] NOWIŃSKI M. 1927. Zespoły roślinne Puszczy Sandomierskiej. I. Zespoły roślinne torfowisk niskich pomiędzy Chodaczowem a Grodziskiem. *Kosmos* **52**: 347–546.
- [160] NOWIŃSKI M. 1930. Roślinność i znaczenie dla rolnictwa torfowisk niskich z okolic ujścia Wisłoka do Sanu, w południowo-wschodniej części dawnej Puszczy Sandomierskiej. *PAU, Prace Rolniczo-Leśne* **3**: 1–89.
- [161] NOWIŃSKI M. 1967. Polskie zbiorowiska trawiaste i turzycowe. PWRiL, Warszawa.
- [162] OCHYRA R. 1986. Roślinność lejków krasowych w okolicach Staszowa na Wyżynie Małopolskiej. *Monogr. Bot.* **66**: 3–136.
- [163] OKRUSZKO H., CHURSKI T., KAPIŃSKA J. 1971. Torfowiska i gtywiowiska w rejonie jezior krasowych Uświerz na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **107**: 121–166.
- [164] OKRUSZKO H., OŚWIT J. 1973. Przyrodnicza charakterystyka bagiennej doliny górnej Narwi jako podstawa melioracji. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **134**: 31–99.
- [165] OLESIŃSKI L. 1988. Geobotaniczna charakterystyka niziny Staropruskiej. *Acta Acad. Agricult. Techn. Ols., Agricultura, suppl. A* **46**: 1–39.
- [166] OLESIŃSKI L., SENDEK A. 1980. *Rhynchosporium albae* Koch koło Dąbrowy Górniczej na Wyżynie Śląskiej. *Fragm. Flor. Geobot.* **26**(2–4): 315–320.
- [167] OŁKOWSKI M. 1966. Najczęściej występujące zbiorowiska roślinne na gtywiowiskach mazurskich. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **66**: 33–41.
- [168] OŁKOWSKI M. 1970. Szata roślinna gtywiowisk Pojezierza Mazurskiego. *Zesz. Nauk. WSR w Olsztynie, Seria A, suppl. I*: 1–47.
- [169] OŁKOWSKI M. 1972. Budowa i roślinność torfowisk Pojezierza Mazurskiego. *Zesz. Nauk. ART w Olsztynie, Seria A, suppl. I*: 1–77.

- [170] OŚWIT J. 1968. Strefowy układ zbiorowisk roślinnych jako odzwierciedlenie stosunków wodnych w dolinie dolnej Biebrzy. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **83**: 217–233.
- [171] OŚWIT J. 1973. Naturalne łąki mozgowo-mannowe na tle zbiorowisk roślinnych Górnej Narwi. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **134**: 149–164.
- [172] OŚWIT J. 1991. Łąkowe zbiorowiska roślinne Bagien Biebrzańskich na tle warunków siedliskowych. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **372**: 297–334.
- [173] OŚWIT J. 1991. Roślinność i siedliska zabagnionych dolin rzecznych na tle warunków wodnych. *Roczn. Nauk Rol., ser. D* **221**: 1–229.
- [174] OŚWIT J. 1996. Roślinność, wartość rolnicza i produktywność łąk łęgowej części doliny górnej Narwi. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **428**: 51–78.
- [175] PAŁCZYŃSKI A. 1966. Dynamika rozwojowa zespołów roślinnych torfowiska „Bagno Wizna” na tle czynników siedliskowych a metody zagospodarowania łąkarskiego. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **66**: 95–113.
- [176] PAŁCZYŃSKI A. 1975. Bagna Jaćwieskie (Pradolina Biebrzy). Zagadnienia geobotaniczne, paleofitocjologiczne i gospodarcze. *Roczn. Nauk Rol., ser. D* **146**: 3–232.
- [177] PAŁCZYŃSKI A. 1983. Fitocenozy i flora torfowisk basenu środkowej Biebrzy i ich walory przyrodnicze. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **255**: 225–241.
- [178] PARUSEL J. B. 1987. Stan zbadania zbiorowisk roślinnych Babiogórskiego Parku Narodowego. *Parki Nar. Rez. Przyr.* **8** (1): 15–29.
- [179] PASZEWSKI A., FIJAŁKOWSKI D. 1970. Badania botaniczne rezerwatu Durne Bagno koło Włodawy. *Ann. UMCS, sec. C* **25**, **18**: 171–196.
- [180] PAWŁOWSKI B., PAWŁOWSKA S., ZARZYCKI K. 1960. Zespoły roślinne kośnych łąk północnej części Tatr i Podtatrza. *Fragm. Flor. Geobot.* **6** (2): 95–222.
- [181] PIOTROWSKA H. 1966. Stosunki geobotaniczne wysp Wolina i południowo-wschodniego Uznamu. *Monogr. Bot.* **2**: 1–157.
- [182] PISAREK W. 1996. Mokradła Wyżyny Przedborskiej. 1. Zbiorowiska roślinne i sigmasocjacje. *Fragm. Flor. Geobot., Ser. Polonica* **3**: 311–331.
- [183] PISAREK W. 1999. Przemiany szaty roślinnej rezerwatu „Soltyszek” w okresie ostatnich 35 lat. Materiały konferencyjne „Problemy aktywnej ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych w polskich parkach narodowych” 8–9.10.1999, Okuninka nad Jeziorem Białym Włodawskim (w druku).
- [184] PLIŃSKI M., WNOROWSKI E. 1993. Zbiorowiska roślinne Jeziora Żarnowieckiego i strefy zalewowej w okresie uruchamiania elektrowni szczytowo-pompowej. Uniwersytet Gdański, Gdańsk.
- [185] PODBIELKOWSKI Z. 1962. Struktura zbiorowisk kępkowo-dolinowych i jej przemiany na torfowisku przejściowym Królewskie Bagno. *Acta Soc. Bot. Pol.* **31**(1): 32–51.
- [186] PODBIELKOWSKI Z. 1970. Die Vegetation und der Verlauf des Verwachsungsprozesses der Künstlichen Wasserbecken und Wasserläufe der Mazowsze – Niederung. *Acta Soc. Bot. Pol.* **39** (1): 63–114.
- [187] POLAKOWSKI B. 1963. Stosunki geobotaniczne Pomorza Wschodniego. *Zesz. Nauk. WSR w Olsztynie* **15** (1): 3–167.
- [188] POLAKOWSKI B. 1979. Zespoły łąkowo-pastwiskowe Pojezierza Mazurskiego w świetle dotychczasowych badań. *Zesz. Nauk. ART w Olsztynie, Rolnictwo* **28**: 113–122.
- [189] POLAKOWSKI B., CHUDYBA H., DĄBEK E., DZIEDZIC J., JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., KORNIAT T., PIETRASZEWSKI W. 1976. Zarys stosunków geobotanicznych Mazurskiego Parku Krajobrazowego. I. Zespoły roślinne parku. *Zesz. Nauk. ART w Olsztynie, Rolnictwo* **18**: 31–40.
- [190] POLAKOWSKI B., DĄBEK E., DZIEDZIC J., JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., KORNIAT T., PIETRASZEWSKI W. 1980. Zarys stosunków geobotanicznych Mazurskiego Parku Krajobrazowego. V. Zespoły torfowiskowe. *Zesz. Nauk. ART w Olsztynie, Rolnictwo* **30**: 25–37.
- [191] POPIOLEK Z. 1972. Roślinność wodna i przybrzeżna jezior okolic Ostrowa Lubelskiego na tle warunków siedliskowych. Część II. Jezioro Kleszczów. *Ann. UMCS, sec. C* **27**(22): 247–270.
- [192] POPIOLEK Z. 1973. Roślinność wodna i przybrzeżna jezior okolic Ostrowa Lubelskiego na tle warunków siedliskowych. Część III. Jezioro Miejskie. *Ann. UMCS, sec. C* **28**(19): 191–213.
- [193] POPIOLEK Z. 1974. Roślinność wodna i przybrzeżna jezior okolic Ostrowa Lubelskiego. Część IV. Jezioro Czarne Gościńskie. *Ann. UMCS, sec. C* **29**(24): 333–355.
- [194] POPIOLEK Z. 1975. Roślinność wodna i przybrzeżna jezior okolic Ostrowa Lubelskiego na tle warunków siedliskowych. *Ann. UMCS, sec. C* **30**(21): 151–158.
- [195] POTOCKA J. 1996. Flora i zbiorowiska roślinne wybranych torfowisk Gór Izerskich. Cz. I. Torfowiska i ich charakterystyka. *Acta Univ. Wratt., Prace botaniczne* **73**: 141–179.
- [196] POTOCKA J. 1997. Flora i zbiorowiska roślinne wybranych torfowisk Gór Izerskich. Cz. II. Charakterystyka fitosocjologiczna. *Acta Univ. Wratt., Prace botaniczne* **73**: 115–144.
- [197] RAŁSKI E. 1931. Łąki, polany i hale Pasma Babiej Góry. *PAU, Prace Rolniczo-Leśne* **4**: 1–87.
- [198] RATYŃSKA H. 1997. Głos w dyskusji nad zagrożonymi zbiorowiskami roślinnymi Polski. *Zesz. Nauk. WSP w Bydgoszczy, Stud. Przyr.* **13**: 49–61.
- [199] REJEWSKI M. 1981. Roślinność jezior rejonu Łaski w Borach Tucholskich. *Wyd. Uniw. M. Kopernika, Toruń*, ss. 178.
- [200] SOBOTKA D. 1967. Roślinność strefy zarastania bezodpływowych jezior Suwalszczyzny. *Monogr. Bot.* **23** (4): 1–259.
- [201] SOKOŁOWSKI A. W. 1985. Roślinność rezerwatu „Krzemianka” w Puszczy Knyszyńskiej. *Parki Nar. Rez. Przyr.* **6**(2): 17–32.
- [202] SOKOŁOWSKI A. W. 1986. Roślinność rezerwatu Budzisk w Puszczy Knyszyńskiej. *Parki Nar. Rez. Przyr.* **7**(2): 15–39.
- [203] SOKOŁOWSKI A. W. 1986. Roślinność projektowanego

- rezerwatu „Krasna Gruda” w województwie suwalskim. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **7**(1): 39–42.
- [204] SOKOŁOWSKI A. W. 1986–87. Plant communities dominated by *Carex rostrata* in north-eastern Poland. *Fragm. Flor. Geobot.* **31–32**(3–4): 443–464.
- [205] SOKOŁOWSKI A. W. 1988. Naturalna roślinność Białogostoku. *Chroń. Przyn. Ojcz.* **44**(4): 43–51.
- [206] SOKOŁOWSKI A. W. 1988. Fitosocjologiczna charakterystyka zbiorowisk roślinnych Parku Narodowego. *Prace Instytutu Badawczego Leśnictwa* **67**3: 3–80.
- [207] SOKOŁOWSKI A. W. 1989. Zbiorowiska turzycowe obrzeża Puszczy Białowieskiej. *Fragm. Flor. Geobot.* **34**(3–4): 331–340.
- [208] SOKOŁOWSKI A. W. 1991. Roślinność projektowanego rezerwatu „Czarna Hańcza”. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **10**(3–4): 5–29.
- [209] SOKOŁOWSKI A. W. 1997. Roślinność wybranych użytków ekologicznych województwa łomżyńskiego. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **16**(3): 3–36.
- [210] SOKOŁOWSKI A. W. 1999. Przegląd naturalnych zbiorowisk roślinnych Wigierskiego Parku Narodowego. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **18**(1): 3–8.
- [211] SOKOŁOWSKI A. W., WOLK K. 1980. Naturalne zbiorowiska turzycowe i ptaki koło Czeremchy w województwie białostockim. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **1**(1): 29–36.
- [212] SOLIŃSKA-GÓRNICKA B., ROMAŃSKI M. 1998. Długoterminowe zmiany flory i roślinności Jeziora Lisunie na Pojezierzu Mazurskim. *Fragm. Flor. Geobot., Ser. Polonica* **5**: 165–215.
- [213] SOLON J. 1991. Szata roślinna. W: A. S. KOSTROWICKI (red.), *Wigierski Park Narodowy*. LOP, Warszawa.
- [214] STUCHLIKOWA B. 1967. Zespoły łąkowe pasma Policy w Karpatach Zachodnich. *Fragm. Flor. Geobot.* **13**(2): 357–403.
- [215] STUCHLIKOWA B., STUCHLIK L. 1962. Geobotaniczna charakterystyka pasma Policy w Karpatach Zachodnich. *Fragm. Flor. Geobot.* **8**(3): 229–395.
- [216] SUGIER P., POPIOLEK P. 1999. Zróżnicowanie roślinności wodnej i przybrzeżnej jeziora Długie w Poleskim Parku Narodowym. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **18**(2): 61–79.
- [217] ŚLIWIŃSKA S. 1961. Zbiorowiska roślinne jezior Firley i Kunów w województwie Lubelskim. *Ann. UMCS, ser. C* **16**(7): 119–128.
- [218] TOMASIEWICZ J. 1993. Zbiorowiska roślinne rezerwatu „Torfy” w Kotlinie Sandomierskiej. *Parki Nar. Rez. Przyn.* **12**(1): 5–11.
- [219] TOMASZEWICZ H. 1977. Roślinność wodno-bagienna w akwenach zlewni Skrwy i Ciechomickiej na Pojezierzu Gostynińskim. *Monogr. Bot.* **52**: 1–144.
- [220] TRACZYK T. 1962. *Caricetum limosae* Br.-Bl. 1931 na terenie nadleśnictwa Terespol (Kotlina Sandomierska). *Ekol. Pol., ser. B* **8**(4): 299–305.
- [221] TRACZYK T. 1962. Plant communities of Strzeleckie meadows in Kampinos Forest. *Ekol. Pol., ser. A* **14**: 285–299.
- [222] TRĄBA C. 1994. Florystyczna i rolnicza charakterystyka łąk i pastwisk w dorzeczu Łabunki. *Rozprawy AR w Lublinie* **163**: 1–101.
- [223] TYSZKOWSKI M. 1993. *Eleocharitetum quinqueflorae* Lüdi 1921 – the initial plant association of calcareous fens in Poland. *Fragm. Flor. Geobot.* **38**(2): 621–626.
- [224] URBAN D. 1999. Różnorodność florystyczna i fitosocjologiczna torfowisk w dorzeczu Piskornicy na małym Mazowszu. *Fol. Univ. Agric. Stet., Agricultura* **75**: 335–338.
- [225] URBAN D. 1999. Szata roślinna małych torfowisk wybranych dolin rzecznych Wyżyny Lubelskiej. *Fol. Univ. Agric. Stet., Agricultura* **75**: 339–344.
- [226] URBANEK H. 1967. Torfowiska okolic Żytna w powiecie radomskozańskim. *Zesz. Nauk. Univ. Łódz., ser. II* **23**: 61–73.
- [227] WAŚ S. 1965. Geneza, sukcesja i mechanizm rozwoju warstw mszystych torfu. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **57**: 305–394.
- [228] WINNICKI T. 1993. Przegląd zbiorowisk roślinnych Bieszczadzkiej połonin – klucz do prac kartograficznych wykonywanych w ramach planu ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego. *Roczniki Bieszczadzkie* **2**: 81–93.
- [229] WNUKOWA M., WNUK Z. 1971. Interesujące zespoły leśne uroczyska Piskorzaniec. *Zesz. Nauk. Univ. Łódz., ser. II* **41**: 209–229.
- [230] WOLEJKO L. 1996. Stan zachowania i potrzeby ochrony dolinowych kompleksów źródłiskowych na Zachodnim Pomorzu. *Zesz. Nauk. ART w Szczecinie, Rolnictwo* **63**: 127–138.
- [231] WOLEJKO L., STAŃKO R. 1998. Doliny Ilanki i Pliszki jako ostoje bioróżnorodności. Wyd. Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin.
- [232] WÓJCIKOWSKA-KAPUSTA A., URBAN D. 1999. Zawartość cynku, miedzi i ołowiu w wodach śródpolnego torfowiska „Bagno Wytrzeszczone”. *Fol. Univ. Agric. Stet., Agricultura* **77**: 405–408.
- [233] ZABAŃSKI J., MATUŁA J. 1976. Nowe stanowisko *Schoenus nigricans* L. w Polsce. *Fragm. Flor. Geobot.* **22**(3): 281–284.
- [234] ZAŁUSKI T. 1976. Ważniejsze zbiorowiska roślinne doliny Żegliny. *Acta Univ. Lodz., ser. II* **2**: 153–188.
- [235] ZAŁUSKI T. 1978. Zbiorowiska łąkowe i torfowiskowe dorzecza Pilicy. *Stud. Ośrod. Dok. Fizjograf.* **6**: 123–135.
- [236] ZARZYCKI K. 1958. Ważniejsze zespoły łąkowe doliny górnej Wisły a poziomy wód gruntowych. *Acta. Soc. Bot. Pol.* **27**(3): 383–428.
- [237] ZEMANEK B. 1981. Stosunki geobotaniczne Gór Słonnych (polskie Karpaty Wschodnie). *Zesz. Nauk. UJ, Prace botaniczne* **9**: 31–65.
- [238] ZIMNA J. 1966. Zbiorowiska łąkowe doliny Narewki a warunki siedliskowe. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **66**: 21–32.
- [239] ŻUREK S. 1968. Warunki przyrodnicze rozwoju torfowiska Wizna. *Zesz. Probl. Post. Nauk Rol.* **83**: 233–266.